

Konferencje, informacje

Doktor Małgorzata Szpilska – Stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla wybitnych młodych naukowców



Minister nauki i szkolnictwa wyższego przyznał stypendia wybitnym młodym naukowcom prowadzącym wysokiej jakości badania i cieszącym się imponującym dorobkiem naukowym w skali międzynarodowej.

W XII edycji konkursu rozpatrzono 1159 wniosków, stypendia przyznano 209 wybitnym młodym naukowcom. Dr Małgorzata Szpilska, adiunkt w Ośrodku Badań i Rozwoju Edukacji Zawodowej w Instytucie Technologii Eksploatacji – Państwowym Instytucie Badawczym w Radomiu jest pierwszą laureatką z pedagogiki pracy. W bieżącym konkursie pedagogika ogółem uzyskała 2 stypendia.

Wnioski o przyznanie stypendium składają rady naukowe, rady wydziałów lub organy reprezentujące inne jednostki naukowe zatrudniające młodych naukowców. Powołany przez Ministra zespół specjalistów bierze pod uwagę osiągnięcia kandydata w okresie ostatnich 4 lat przed zgłoszeniem wniosku, uwzględniając następujące kryteria:

- dorobek naukowy kandydata do stypendium obejmujący w szczególności publikacje w czasopiśmie naukowych, monografie, udział w projektach badawczych, dorobek w zakresie zastosowań praktycznych badań naukowych lub prac rozwojowych, w tym zgłoszenia patentowe, uzyskane patenty, a także inne formy wdrażania wyników badań naukowych lub prac rozwojowych;
- znaczenie prowadzonych badań dla realizacji celów polityki naukowej, naukowo-technicznej i innowacyjnej państwa oraz stopień, w jakim prowadzone badania stanowią istotny wkład w rozwój dyscypliny bądź dyscyplin naukowych związanych z obszarami zainteresowań badawczych kandydata do stypendium;
- udział kandydata do stypendium w realizacji projektów międzynarodowych, w tym projektów współfinansowanych z funduszy Unii Europejskiej, udział w stażach i stypendiach zagranicznych lub udział w upowszechnianiu wiedzy o dziedzictwie narodowym;
- inne osiągnięcia kandydata do stypendium, w tym nagrody i wyróżnienia krajowe i zagraniczne (z założeń Konkursu).

Dr Małgorzata Szpilska stopień naukowy doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika uzyskała w 2014 r. Temat pracy „Europejskie inspiracje rozwoju ustawicznej edukacji zawodowej” (Wydział Nauk Pedagogicznych Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie). Promotor: dr hab. Henryk Bednarczyk, profesor ITeE – PIB. Recenzenci: dr hab. Ewa Przybylska, pro-

fesor Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, dr hab. Franciszek Szlosek, profesor Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie.

Działalność naukowo-badawcza dr Małgorzaty Szpilskiej wpisuje się w nurt współczesnych teorii i praktyki andragogicznej oraz pedagogiki pracy jako subdyscypliny pedagogicznej. Rozwija modele uczenia się dorosłych z implikacjami praktycznymi wykorzystywanymi w edukacji pozaformalnej oraz nieformalnym uczeniu się. Główne kierunki prac badawczych obejmują zagadnienia z zakresu zmian treści pracy, pedagogiki pracy i andragogiki w ujęciu krajowym i europejskim oraz budowania innowacyjnych modeli ustawicznej edukacji zawodowej, w tym szczególnie: nowoczesnych systemów nauczania i uczenia się dorosłych w Europie, nowych programów nauczania dla edukacji zawodowej, opracowywania standardów kompetencji zawodowych z uwzględnieniem dobrych praktyk europejskich.

Prowadzone prace badawcze wpisują się w nurt badań nad przenikaniem międzynarodowych koncepcji do poszczególnych systemów oświaty.

Dla pedagogiki pracy i andragogiki szczególne znaczenie mają prowadzone przez dr Małgorzatę Szpilską przewidywania dotyczące zapotrzebowania na pracę w tzw. zawodach przyszłości związanych z rozwojem nowoczesnych technologii, gdyż to właśnie one wyznaczają kierunki rozwoju kształcenia zawodowego i ustawicznego oraz dalszych prac badawczych.

Wyniki prowadzonych prac badawczych stanowią wkład do realizacji i kształtowania celów krajowej polityki naukowej i innowacyjnej, w szczególności w zakresie wdrażania Polskiej Ramy Kwalifikacji, Sektorowych Ram Kwalifikacji dla Sektora Produkcji Przemysłowej, Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji oraz w zakresie europejskiej polityki na rzecz uczenia się przez całe życie i internacjonalizacji prac badawczych.

Dr Małgorzata Szpilska od blisko 13 lat prowadzi prace naukowo-badawcze m.in. jako kierownik, wykonawca i ekspert metodologiczny w krajowych i międzynarodowych zespołach badawczych, ok. 30 projektów badawczych UE, m.in.:

- *Transfer of good practices and development of professional competences of employees in waste management area supported by IT tools (GreenCompIT)*, Erasmus+, 2014–2017,
- *Increasing employability of inactive women and women with disabilities via e-mentoring and e-training by women (IDWomen)*, Erasmus+, 2014–2016,
- *Rozwijanie zbioru krajowych standardów kompetencji zawodowych wymaganych przez pracodawców*, PO KL, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, 2012–2014.

Współpracuje z uczelniami, instytutami naukowo-badawczymi, placówkami kształcenia zawodowego w kraju i za granicą, m.in.: DIE – Deutsches Institut für Erwachsenenbildung (Niemcy); Karl Franzens Universität Graz (Austria); Gazi University (Turcja), Akademia Nauk Pedagogicznych Ukrainy; Uniwersytet Galatii (Rumunia); Univerzita Palackeho v Olomouci (Czechy); Gästrike Återvinnare (Szwecja), Institute for Research & Development and Innovation (Portugalia).

Autor i współautor artykułów/publikacji (ponad 30), raportów z badań (15) z obszaru europejskich i krajowych priorytetów rozwoju ustawicznej edukacji zawodowej dorosłych, międzynarodowych programów i dobrych praktyk projektów badawczo-edukacyjnych UE, standardów kompetencji zawodowych, zmian na europejskim rynku pracy:

- *Adult learning in Europe – European priorities and good practices*, w: Edukacja Ustawiczna Dorosłych 1/2017,
- *Nowe formy zatrudnienia wykorzystujące technologie informacyjno-komunikacyjne*, w: Edukacja Ustawiczna Dorosłych 4/2014,
- *Ewolucja europejskich priorytetów rozwoju ustawicznej edukacji zawodowej*, Studia Pedagogiczne nr LXV/2012, Polska Akademia Nauk, Warszawa,
- *Krajowy standard kompetencji zawodowych: Specjalista do spraw pozyskiwania funduszy* (242109),
- *Regional economy-oriented strategies for lifelong learning* (ed.), Radom 2011.

Od 2006 r. jest koordynatorem współpracy z międzynarodowym stowarzyszeniem edukacji dorosłych *European Association for the Education of Adults* (EAEA), od 2013 r. członkiem zarządu *European Association of Institutes for Vocational Training* (EVBB).

Jest redaktorem kwartalnika *Edukacja Ustawiczna Dorosłych/Polish Journal of Continuing Education*. Stypendium potwierdza ważne miejsce naszego Ośrodka w internacjonalizacji badań z instytucjami naukowymi z wszystkich państw europejskich i praktyczne rezultaty ponadnarodowych europejskich projektów edukacyjnych.

Więcej informacji o konkursie pod adresem: <http://www.nauka.gov.pl>

dr hab. Henryk Bednarczyk
dr Krzysztof Symela
 Instytut Technologii Eksploatacji
 – Państwowy Instytut Badawczy w Radomiu

ETNET at ECER – preview and review in Bolzano 3–7 September 2018 – zapowiedź

The call for papers for **ECER 2018 in Bolzano** 3–7 September 2018 is now open. The topic of the conference "Inclusion and Exclusion" is also relevant to VET research. Please consider submitting a paper, symposium or workshop on this topic or about any VET-related issue to Network 2, VETNET. The deadline for submission is **31 January 2018**. - The **ECER 2017 in Copenhagen** was a success. Besides many people attending VETNET for years, a lot of new faces were seen in our network, bringing in new ideas, theories and methodologies. A growing number of colleagues from eastern and southern countries are contributing to VETNET, which is a very positive development. The general assembly of VETNET during ECER was well attended, and decided amongst other things to propose Prof. Dr. Johanna Lasonen as a honorary member of EERA for her engagement in VETNET (to be approved by the EERA council). The annual report and minutes of VETNET are available on the website of EERA. If you want to become more active in VETNET at the ECER conference, e.g. as a reviewer or chair: Please just drop us a line - the link convenors

Kształcenie zawodowe dziś i jutro

Subregionalna konferencja *Kształcenie zawodowe – dziś i jutro* zorganizowana została przez Kuratorium Oświaty w Warszawie przy wsparciu Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji. W Instytucie Technologii Eksploatacji – Państwowym Instytucie Badawczym w Radomiu w konferencji uczestniczyli przedstawiciele szkół zawodowych, dyrektorzy i nauczyciele praktycznej nauki zawodu oraz władz samorządowych i pracodawców z województw: mazowieckiego, łódzkiego oraz świętokrzyskiego.

Otwarcia dokonała Aurelia Michałowska – mazowiecki kurator oświaty. Obecni byli Kazimierz Mądzik – świętokrzyski kurator oświaty i Andrzej Sosnowski – mazowiecki wicekurator oświaty, jak również przedstawiciele Ministerstwa Edukacji Narodowej, Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego, Radomskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli oraz związków zawodowych nauczycieli. W spotkaniu uczestniczyło około 150 osób.

Spotkanie rozpoczęło się wykładem inauguracyjnym na temat *Kształcenie zawodowe dziś i jutro* prof. dr. hab. Stefana M. Kwiatkowskiego, rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej w Warszawie.

Karol Semik zastępca prezydenta Radomia omówił stan edukacji zawodowej w regionie, która ze swoją ofertą odpowiada na potrzeby pracodawców i rynku pracy.

Tomasz Madej w prezentacji *Kształcenie dualne jako forma współpracy szkół z pracodawcami* przedstawił m.in. szkoły i przedsiębiorstwa realizujące na terenie Radomia kształcenie dualne. Omówił zasady współpracy, schemat działania i subwencji finansowych. Dr Krzysztof Symela przedstawił wykład: *Rozwój oferty programowej szkoły zawodowej w warunkach dynamicznych zmian treści i środowiska pracy*, Izabela Laskowska: *Wspieranie mobilności oraz partnerstw szkół z pracodawcami w kształceniu zawodowym w ramach Programu Erasmus+*, Małgorzata Turek: *Rola konkursów umiejętności zawodowych Euroskills w podnoszeniu rangi kształcenia zawodowego*, Cezary Skalski: *Sieć wsparcia – wspomaganie szkół kształcących w zawodach województwa mazowieckiego*, Sławomir Kasprzak: *Działania szkoły zawodowej podejmowane w celu uzyskania przez uczniów dodatkowych uprawnień i certyfikatów – dobra praktyka*, Iwona Michniewicz: *Nadzór pedagogiczny dyrektora szkoły nad realizacją praktycznej nauki zawodu. Dokumentacja szkolna – dobra praktyka*.

Zakres tematyczny konferencji obejmował kierunki zmian w kształceniu zawodowym w kontekście społeczno-gospodarczych uwarunkowań oraz oczekiwań i potrzeb pracodawców.

**Krzysztof Symela,
Joanna Tomczyńska**
Instytut Technologii Eksploatacji
– Państwowy Instytut Badawczy w Radomiu

Rozwijanie, uzupełnianie, i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Operacyjnego Wiedza – Edukacja – Rozwój zleciło do realizacji wyłonionemu w konkursie Konsorcjum w składzie: Doradca Consultanst Ltd z Gdyni, Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy w Radomiu, Instytut Pracy i Spraw Socjalnych z Warszawy, Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy z Warszawy, PBS z Sopotu projekt ***Rozwijanie, uzupełnianie, i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji*** współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy, którego celem głównym jest rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach dla minimum 1000 zawodów ujętych w klasyfikacji zawodów i specjalności.

Zorganizowana **15 grudnia 2017** roku w Warszawie konferencja stanowiła prezentację pierwszych rezultatów projektu. Celem konferencji była integracja instytucji rynku pracy, środowiska pracy i edukacji wokół idei tworzenia i efektywnego wykorzystania informacji o zawodach funkcjonujących na rynku pracy. W trakcie konferencji zaprezentowano pierwsze rezultaty projektu w tym: model, metodologię opracowywania informacji o zawodach, przykładowe pilotażowo przygotowane opisy informacji o zawodach zamieszczone w bazie danych na Wortalu Publicznych Służb Zatrudnienia oraz podręcznik metodyczny wspomagający ich projektowanie. Zaplanowane zostały również sesje panelowe i dyskusja moderowana na temat: Jakich informacji o zawodach potrzebują klienci instytucji rynku pracy? oraz jak wykorzystać opisy zawodów w edukacji?

Uczestnikami konferencji byli przedstawiciele instytucji rynku pracy (IRP), w tym przedstawiciele: wojewódzkich i powiatowych urzędów pracy, Ochotniczych Hufców Pracy, agencji zatrudnienia i instytucji szkoleniowych, instytucji dialogu społecznego, stowarzyszeń branżowych, organizacji pracodawców i organizacji związkowych, instytucji partnerstw lokalnych. W konferencji uczestniczyli również przedstawiciele interesariuszy projektu: gminnych centrów informacji, akademickich biur kariery, szkolnych ośrodków kariery, centrów kształcenia praktycznego, centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego, organizacji pozarządowych zajmujących się problematyką rynku pracy, instytucji uczestniczących w tworzeniu oraz wdrażaniu Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.

Otwarcia konferencji dokonał Jarosław Zysnarski – kierownik projektu, który przedstawił cele, zadania, harmonogram i planowane rezultaty projektu INFOdoradca+.

Wprowadzenia do obrad dokonali: Elżbieta Strojna – przedstawicielka MRPiPS oraz prof. Stefan M. Kwiatkowski – przewodniczący Zespołu Pedagogiki Pracy, wi-

ceprzewodniczący KNP PAN, rektor Akademii Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej w Warszawie.

Poszerzony model informacji o zawodach oraz podręcznik metodyczny wspomagający ich projektowanie przedstawił dr Krzysztof Symela – ekspert kluczowy ds. tworzenia informacji o zawodach. W swoim wystąpieniu uzasadnił potrzebę opracowania nowego modelu, zwracając uwagę na fakt, iż informacje opisujące zawody są rozproszone, nie są dostępne w jednym miejscu, większość materiałów zawodowych dostępnych w różnych źródłach, w tym zgromadzone w starym systemie informatycznym „Doradca 2000” nie nadąża za dynamicznie zmieniającymi się treściami pracy i zmianami w regulacjach prawnych, jak również na to, że istniejące materiały opisujące zawody nie są powiązane z nowymi rozwiązaniami systemowymi, takimi jak: ustawa o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji czy Europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (ESCO). Brakuje również powszechnie uznanego modelu opisu informacji o zawodzie i metodologii ich tworzenia.

Zaproponowany model zawiera następujące grupy informacji: 1. Dane identyfikacyjne zawodu. 2. Opis zawodu. 3. Zadania zawodowe, wymagane kompetencje. 4. Odniesienie do sytuacji zawodu na rynku pracy i możliwości doskonalenia zawodowego. 5. Odniesienie do Europejskiej klasyfikacji umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (ESCO). 6. Źródła dodatkowych informacji o zawodach. 7. Słownik.

Przewidziano trzy warstwy informacji: podstawową (dla młodzieży, uczniów i rodziców), rozszerzoną (dla dorosłych, bezrobotnych, poszukujących pracy, zmieniających zawód, pracodawców, służb zatrudnienia w przedsiębiorstwach) i specjalistyczną (dla specjalistów instytucji rynku pracy, doradców zawodowych, instytucji powiązanych z tworzeniem i wdrażaniem kwalifikacji rynkowych).

O metodologii opracowywania informacji o zawodach oraz doświadczeniach z pilotażu dla pięciu wybranych zawodów (Trener osobisty, Bibliotekoznawca, Technik gospodarki odpadami, Tajemniczy klient, Sprzątaczką biurową) mówił dr Ireneusz Woźniak – ekspert wiodący ds. przygotowania metodologii i opisów zawodów. W swoim wystąpieniu zwrócił uwagę na to, że założeniem było zaproponowanie metodologii, zgodnie z którą przygotowane zostaną informacje o 1000 zawodów z Klasyfikacji zawodów i specjalności w postaci atrakcyjnej wizualizacji internetowej bazy danych, ale również zostanie uwzględniona konieczność ujednoczenia i uaktualnienia treści zbiorów danych o zawodach powstałych w różnych okresach oraz konieczność optymalizacji kosztów opracowywania informacji.

Sposób prezentacji informacji o zawodach w bazie danych na Wortalu PSZ przedstawił Wojciech Karsznia, ekspert ds. projektowania i zasilania bazy danych.

Potrzeby i możliwości wykorzystania informacji o zawodach w instytucjach rynku pracy omówiła Jolanta Kulińska – ekspert ds. rynku pracy.

Bardzo aktywne dyskusje przebiegały na sesjach panelowych.

Panel 1. **Jakich informacji o zawodach potrzebują klienci instytucji rynku pracy?** moderowała Jolanta Kulińska. W dyskusji uczestniczyli: Lech Antkowiak, zast. Dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy w Warszawie; Krzysztof Chelpiński prezes Zarządu firmy stb24 sp. z o.o. w Warszawie, Mirosław Górczyński doradca zawo-

dowy, Lubelskie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego, Wojciech Jabłoński doradca Zarządu, Związek Pracodawców Warszawy i Mazowsza, Jakub Kus sekretarz krajowy, Związek Zawodowy Budowlani, Warszawa, Andrzej Stępnikowski zastępca dyr. Zespołu Oświaty Zawodowej i Problematyki Społecznej, Związek Rzemiosła Polskiego, Warszawa.

Odnotaliśmy niektóre wypowiedzi: Lech Antkowiak: *Polski rynek pracy nie jest uzależniony tylko od imigrantów. Zmniejszające się bezrobocie powoduje już oszczędności w planowanych wydatkach, głównie w aktywnej polityce rynku pracy. Tymczasem potrzebne są środki finansowe na uruchomienie naszych rezerw wewnętrznych. Ogromne zasoby ludzi, które możemy uruchomić to jeszcze 1 mln bezrobotnych, z których powinno znaleźć zatrudnienie co najmniej 0,5 mln osób, mieszkańcy wsi wegetujący na małych działkach to kolejne 1 mln – chłoporobotników i wreszcie emerycy zdolni do pracy, ale już często w innych zawodach, na innych stanowiskach pracy, może w niepełnym wymiarze. Przystosowanie ww. do pracy będzie kosztować. Opracowane informacje o zawodach będą więc dla nich i instytucji rynku pracy bardzo przydatne.*

Wojciech Jabłoński: *Jeżeli informacje o zawodzie można byłoby łatwo przelożyć, wybrać kliknięciem dla konkretnych stanowisk pracy – to wortal byłby bardzo przydatnym narzędziem elektronicznym do tworzenia własnych profili kwalifikacyjnych dla pracowników jak i ich oceny w przedsiębiorstwach i instytucjach.*

Panel 2. **Jakie są możliwości wykorzystania opisów informacji o zawodach w edukacji formalnej, pozaformalnej i nieformalnym uczeniu się?** – moderowała Monika Mazur-Mirowska. W dyskusji uczestniczyli: Hanna Szumińska, zarządcza nieruchomości, psycholog pracy, Warszawa; Waldemar Grądzki, Krajowa Izba Gospodarcza; Sławomir Kasprzak, dyrektor Zespołu Szkół Licealnych i Technicznych nr 1 w Warszawie; Tomasz Madej, Radomski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli; Barbara Pikiewicz, Jarosław Paprocki, Zakład Doskonalenia Zawodowego w Radomiu.

Oto niektóre wypowiedzi: Sławomir Kasprzak: *Informacje o zawodach są spójne z podstawami programowymi. Kompetencje i zadania zawodowe opisane w formie efektów uczenia się, wiedzy, umiejętności, kompetencji społecznych będą zrozumiałe i wykorzystane w systemie edukacji zawodowej w procesie kształcenia, oceny, a także orientacji, doradztwa zawodowego, wyboru drogi kształcenia i doskonalenia zawodowego.*

Barbara Pikiewicz: *Struktura opisów informacji o zawodzie, identyfikacja konkretnych kompetencji zawodowych w systemie edukacji nieformalnej i pozaformalnej ułatwią ich potwierdzenie oraz wybór drogi przekwalifikowania czy uzyskania dodatkowych kompetencji.*

Uczestnicy konferencji podkreślali potrzebę opracowania pełnych informacji o zawodach przydatnych dla bezrobotnych, zmieniających i wybierających zawód, doradców zawodowych, pracodawców oraz pracowników instytucji rynku pracy

Podkreślano przydatność wyodrębnionych warstw informacji, oczekując łatwych i praktycznie przydatnych narzędzi do korzystania z baz danych Wortalu. Zmieniają się warunki rynku pracy, głównie zmniejsza się bezrobocie i zdaniem uczestników

konferencji – wzrasta zainteresowanie uczniów, studentów wyborem zawodu, a bezrobotnych i pracujących dostosowaniem swoich kompetencji do poszukiwanych na rynku pracy.

dr Dorota Koprowska,
dr hab. Henryk Bednarczyk
ITeE – PIB, Radom

ESREA seminar: Pioneers in European adult education Paris, 4–6 July 2018

Call for proposals: Pioneering Women and Men in European Adult Education (19th and early 20th Centuries). European seminar Paris, 4-6 July 2018. ESREA Research Network History of Adult Education and Training in Europe The aims of this European seminar are: 1. To explore biographical trajectories of theorists, initiators, and activists or of various forms of adult education, and to analyze what led them to become 'pioneers' in adult education. This requires reflection on the meaning of an 'adult education pioneer'. 2. To identify new figures, more particularly women pioneers, who, up to now, have not been recognized to the same extent as men. This may lead to devoting more attention to a wider range of adult education initiatives than has been the case up to now. 3. To provide the basis for a European biographical dictionary, listing or documenting not only biographical notes, but also reflecting on different issues raised by the papers. Please send your proposal by the **end of February 2018** to both co-convenors: Kirsi Ahonen <kirsi.a.m.ahonen@gmail.com> and Françoise F. Laot <francoise.laot@univ-reims.fr> <francoise.f.laot@orange.fr> (Info received from Anja Heikkinen <anja.heikkinen@uta.fi> via VET&Culture mailing list)

***Między innymi* – innowacyjne warsztaty edukacji międzykulturowej**

Postęp techniczny, rozwój technologii informatycznych, środków komunikacji i transportu powodują przemieszczanie się wzrastających potoków ludzi i internacjonalizację kultury edukacji i pracy.

Od wielu lat narastają procesy migracyjne na wszystkich kontynentach, szczególnie wzrastające w obliczu konfliktów religijnych, plemiennych, gospodarczych, zbrojnych przewrotów itp. Kraje bogatsze, ustabilizowane, „spokojne”, np. w Europie są pożądanym celem emigracyjnych wędrowek milionów każdego roku. Dlatego szczególnie dzisiaj aktualne jest przesłanie i potrzeba edukacji międzykulturowej dla zrozumienia innych kultur, budowy klimatu tolerancji pokojowej i zgodnej, wielokulturowej egzystencji, a nawet współpracy i współdziałania. Różnice nie tylko dzielą, są również inspiracją kreatywności i innowacyjności wielo- i międzykulturowego środo-

wiska. Dlatego z interesowaniem przyjęto w **Uniwersytecie Technologiczno-Humanistycznym im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu** propozycję organizacji warsztatów edukacji międzykulturowej dla studentów i studentek kierunku pedagogika przez **Fundację Rozwoju Systemu Edukacji – Narodową Agencję Programu Erasmus+ Młodzież i Polsko-Niemiecką Współpracę Młodzieży**.

Podróże, emigracja zarobkowa, studia za granicą, kontakt z imigrantami, praca w międzynarodowych korporacjach, rosnące możliwości uczestniczenia w praktykach, stażach czy projektach międzykulturowych – wszystko to sprawia, że kompetencje międzykulturowe, rozumiane jako połączenie wiedzy nt. różnic kulturowych i ich wpływu na zachowanie, umiejętności nawiązywania i budowania pozytywnych relacji międzykulturowych, jak również postawa tolerancji dla niejednoznaczności i ciekawość poznawcza stają się coraz bardziej pożądane. Wizja Europy i Europejczyka przyszłości nakreślona w *dokumentacie „EUROPA 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”*¹ pokazuje, że aby sprostać wymogom szybko zmieniającego się świata i rynku pracy, od młodych ludzi wymagane będą elastyczność, mobilność, ciągle podnoszenie własnych kwalifikacji i rozwój kompetencji.

Warsztaty „*Między Innymi*” pozwalają młodym ludziom na zdobycie i rozwijanie tych kompetencji, które w przyszłości będą kluczowe dla odniesienia sukcesu na rynku pracy. Jednocześnie łączą one w sobie elementy merytoryczne (dostarczanie określonej wiedzy potrzebnej do życia/pracy w środowisku międzykulturowym) z elementami rozwijania umiejętności i pracy na postawach. Jest to także pierwszy w Polsce, innowacyjny projekt edukacyjny łączący w sobie założenia, podejście i metody edukacji pozaformalnej z edukacją formalną (*z kontekstu projektu „Między Innymi”*).

Celem warsztatów jest:

- rozwinięcie przez studentki i studentów kompetencji międzykulturowej rozumianej jako: wiedza dotycząca różnic kulturowych i ich wpływu na zachowanie; umiejętność nawiązywania i budowania pozytywnych relacji międzykulturowych; postawa tolerancji dla niejednoznaczności i ciekawość poznawcza;
- przygotowanie studentek i studentów pedagogiki i kierunków pokrewnych do roli multiplikatorów wiedzy i postaw związanych z edukacją międzykulturową wśród różnych grup młodzieży oraz do roli koordynatorek i koordynatorów projektów międzynarodowych.

W omawianych warsztatach realizowano 3 moduły z 5 proponowanych modułów:

1. Wstęp do edukacji międzykulturowej (moduł podstawowy):

- Wyjaśnienie pojęć takich jak „kultura”, „wielokulturowość”, „międzykulturowość” i „edukacja międzykulturowa”,
- Zjawiska występujące na styku kultur i strategie radzenia sobie z nimi: różnice międzykulturowe, stereotypy, uprzedzenia,
- Możliwość realizacji projektów międzykulturowych z wykorzystaniem środków Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży i programu „Erasmus+ Młodzież”.

Zastosowano następujące techniki i środki dydaktyczne: kontrakt rozważań filozoficznych, typy inteligencji Gardneya, Energizer, gra Barnaba, film HSBC Banku.

¹ http://ec.europa.eu/europe2020/index_pl.htm.

2. W międzykulturowej klasie – rozwijanie kompetencji osób pracujących z młodzieżą szkolną:

- Specyfika pracy w międzykulturowej klasie
- Rola nauczycielki/a jako „doceniającej/go i uwrażliwiającej/go na różnorodność”,
- Rozwijanie umiejętności koniecznych do pracy z dziećmi migrantów oraz dziećmi polskimi powracającymi z migracji,
- Najbardziej typowe trudności pojawiające się w międzykulturowej klasie. Strategie zapobiegania im/radzenia sobie z nimi (ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki procesu adaptacyjnego uczennic i uczniów cudzoziemskich).

Zastosowano następujące techniki i materiały dydaktyczne: Energizer, biografie – drzewo ważnych osób, filmy: Persefonis, Niebezpieczeństwo – jednej historii.

3. Praca w zespole międzykulturowym:

- Specyfika pracy w zespole międzykulturowym,
- Pogłębienie wiedzy nt. wymiarów kultury, stereotypów i uprzedzeń i zrozumienie ich wpływu na współpracę międzykulturową,
- Doskonalenie umiejętności radzenia sobie z nieporozumieniami i trudnymi sytuacjami występującymi podczas współpracy w zespole międzykulturowym,
- Korzyści wynikające z różnorodności zespołu międzykulturowego.

Zastosowano następujące techniki i środki dydaktyczne: Energizer, rysujemy mapy świata, symulacja ocen cyklu Kalba, analizę opowiadań, twórcze rozwiązania problemów E.Necka.

Osiągnięto następujące efekty kształcenia:

- Zdobyć podstawowych umiejętności niezbędnych do funkcjonowania w środowisku międzykulturowym oraz pracy z grupami zróżnicowanymi kulturowo.
- Wykształcenie umiejętności efektywnej pracy pedagogicznej w szkole oraz klasie międzykulturowej.
- Zapoznanie się z warsztatowymi metodami prowadzenia zajęć.
- Możliwość wykorzystania poznanych metod warsztatowych w czasie dalszych studiów oraz później, w środowisku pracy.
- Poznanie możliwości realizacji projektów międzykulturowych z wykorzystaniem środków Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży oraz programu Erasmus+ Młodzież.
- Rozwinięcie wielu kompetencji w obszarze komunikacji międzykulturowej, radzenia sobie z niejednoznacznością, elastyczności myślenia, współpracy w zespołach międzykulturowych.

Zajęcia prowadziły profesjonalne trenerki projektu Elżbieta Kielack (równocześnie koordynator projektu) i Anna Humina.

Odnotujemy kilka wypowiedzi uczestniczek warsztatów:

„Uczestnictwo w warsztatach było dla mnie ciekawym i cennym doświadczeniem. Metody prowadzenia warsztatów były różnorodne, innowacyjne i dynamiczne. Nabyłam nową wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne, które pozwolą na lepsze zrozumienie istoty wielokulturowości i rozwiną moje poczucie empatii wobec osób migrujących (Joanna).

„Przygotowanie trenerek bardzo profesjonalne, atmosfera warsztatów pozytywna i swobodna skłaniająca do głębokich refleksji o różnicach kulturowych. Poprzez osobiste poznanie, przeżycie i doświadczenia Warsztatów jestem w stanie lepiej zrozumieć innych ludzi” (Magda).

„Warsztaty pozwoliły mi na poszerzenie mojej wiedzy o międzykulturowości, zainicjowały z metodami pracy z dziećmi, które będę mogła wykorzystać w swojej przyszłej pracy” (Paulina).

Warsztaty z całą pewnością promują „ideę zrównoważonego rozwoju w społeczeństwach wielokulturowych” (Rogalska-Marasińska, 2017, s. 107) głównie w dziedzinie kultury i edukacji.

Prowadzone od kilku lat warsztaty w wielu polskich szkołach wyższych są systematycznie rozwijane. Na stronie warsztatów ([www: miedzyinnymi.org.pl](http://www.miedzyinnymi.org.pl)) znajdują się interesujące publikacje, przydatne linki do baz danych, portali, instytucji, fundacji, stowarzyszeń.

Zachęcamy również do zapoznania się z publikacjami i materiałami konferencyjnymi Zespołu Pedagogiki Kulturowej i Edukacji Międzykulturowej Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN.

Bibliografia

1. *Warsztaty edukacji międzykulturowej dla studentów* (2017), [www: miedzyinnymi.org.pl](http://www.miedzyinnymi.org.pl).
2. Rogalska-Marasińska A. (2017), *Edukacja międzykulturowa na rzecz zrównoważonego rozwoju*, UŁ Łódź.
3. Nikitorowicz J. (2009), *Edukacja regionalna i międzykulturowa*, WAIP.

dr hab. Henryk Bednarczyk
prof. nadzw. UTH Radom,
Joanna Wachnicka
– studentka UTH Radom

Kształtowanie i ocena kompetencji społecznych w kontekście potrzeb rynku pracy

1 grudnia 2017 r. odbyła się VI Ogólnopolska Konferencja Naukowa „*Kształtowanie i ocena kompetencji społecznych w kontekście potrzeb rynku pracy*” w ramach cyklu „Edukacja i Praca” Organizatorem konferencji była Akademia Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej w Warszawie.

Konferencja jest **szóstą częścią cyklu konferencyjnego realizowanego na WNP APS z zakresu obszarów badawczych pedagogiki pracy i andragogiki.**

Głównym jej nurtem był problem kształtowania kompetencji społecznych wśród studentów w aspekcie budowania dobrych więzi emocjonalnych, podejmowania współpracy, relacji międzyludzkich, uzyskania społecznego wsparcia w rozwiązywaniu problemów zawodowych, edukacyjnych, zdrowotnych, pozyskania pracy, a przede wszystkim jej utrzymania. Podjęto dyskusję nad kształtowaniem kompetencji społecznych studentów, nad formami i metodami rozwijania tego typu kompetencji podczas formalnego procesu kształcenia na uczelniach.

Główne cele konferencji:

- scharakteryzowanie współczesnego rynku pracy oraz potrzeb i oczekiwań podmiotów rynku pracy;
- ukazanie roli umiejętnego zarządzania własnymi kompetencjami w warunkach zmiennego rynku pracy;
- zaakcentowanie roli kompetencji społecznych w funkcjonowaniu na rynku pracy;
- przegląd metod kształtowania i metod oceny kompetencji społecznych;
- dyskusja nad możliwościami kształtowania kompetencji społecznych studentów oraz przedstawienie dobrych praktyk z tego zakresu.

W ramach konferencji przewidziano wystąpienia wybranych zaproszonych przedstawicieli instytucji rynku pracy i świata nauki. Gościem specjalnym była prof. dr hab. N. Nyczkało.

Kompetencje są pojęciem złożonym i niejednoznacznym. Próby definiowania kompetencji są podejmowane przez pedagogów, socjologów, filozofów, psychologów i ekonomistów w kontekście kulturowym, edukacyjnym czy językowym².

Kompetencje społeczne mogą być określane za pomocą kompetencji komunikacyjnych, kompetencji do efektywnego działania, zdolności społecznych i komunikacyjnych, umiejętności społecznych, umiejętności komunikacyjnych, umiejętności adaptacji, a także jako zbiór wielu różnych zdolności, umiejętności i cech. Kompetencje społeczne bywają też utożsamiane z inteligencją społeczną³.

Deklaracja Lizbońska⁴ uznaje kompetencje społeczne jako jedne z ważniejszych kompetencji kluczowych dla obywateli Unii Europejskiej. Definiuje je jako obejmujące te formy zachowań, które jednostka musi opanować, aby sprawnie, konstruktywnie uczestniczyć w życiu społecznym i umiejętnie rozwiązać ewentualny konflikt. Są one niezbędne do owocnej interakcji z jednostką i grupą – zarówno w sferze publicznej, jak i prywatnej. Kompetencje społeczne rozpatrywane są w aspekcie wiedzy, umiejętności, postaw i występują w dwóch podgrupach:

- kompetencje interpersonalne, międzykulturowe i społeczne,
- kompetencje obywatelskie.

Polskie standardy kompetencji zawodowych definiują kompetencje społeczne jako zdolność autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym oraz kształtowania własnego rozwoju, z uwzględnieniem kontekstu etycznego⁵.

Dużym wyzwaniem dla szkoły wyższej staje się kształcenie kompetencji społecznych wśród studentów w oparciu o Krajowe Ramy Kwalifikacji. Zbiory efektów kształcenia dla wybranych kierunków studiów dotyczą trzech grup: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, które to właśnie budzą najwięcej niejasności i kontrowersji.

² E. Sternal, *Kompetencje społeczne w obliczu przemian społeczno-gospodarczych*, Przegląd Pedagogiczny/2(25)/2014 s. 86–97.

³ K. Martowska, *Psychologiczne uwarunkowania kompetencji społecznych*, Dysertacje, LibertiLibri, 2012, s. 15.

⁴ Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/962/WE z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (Dz.U. L 394 z 30.12.2006).

⁵ H. Bednarczyk, D. Koprowska, T. Kupidura, K. Symela, I. Woźniak, *Opracowanie standardów kompetencji zawodowych*, ITeE – PIB, Radom 2014.

Program konferencji dotyczył kształtowania kompetencji społecznych na rynku pracy i w praktyce akademickiej. Zwieńczeniem konferencji były warsztaty kształtowania i oceniania kompetencji społecznych.

Oficjalnego otwarcia konferencji dokonał J.M. Rektor APS prof. dr hab. Stefan M. Kwiatkowski, a w problematykę konferencji wprowadziła dr hab. prof. APS Urszula Jeruszka.

W części I *Kompetencje społeczne na rynku pracy*, wygłoszono następujące referaty:

- *Kapitał kulturowy na rynku pracy* – prof. dr hab. K. Frieske,
- *Przywódstwo jako specyficzna kompetencja społeczna absolwentów szkół wyższych* – prof. dr hab. Stefan M. Kwiatkowski.

W części II *Kształtowanie kompetencji społecznych w praktyce akademickiej* referat nt: *Czterech filarów osobistej mocy sprawczej: 1) rozwaga w myśleniu, 2) harmonia w emocjach, 3) szacunek w relacjach, 4) odwaga w działaniu*, wygłosiła dr L. Czarkowska

Prelegentka na podstawie tezy Kluckhona i Murraya omówiła determinanty ludzkiego zachowania – osobowość, kulturę i naturę ludzką w oparciu o cechy: specyficzne dla jednostki i grupy, odziedziczone, wyuczone, wypracowane, uniwersalne i ich wpływ na kompetencje społeczne⁶. W dalszej części odbył się panel dyskusyjny z udziałem przedstawicieli środowisk akademickich (dr hab. A. Rogozińska-Pawelczyk z Uniwersytetu Łódzkiego, dr E. Dąbrowa z Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie, dr Stefan T. Kwiatkowski z Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie, dr Ł. Sienkiewicz ze Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie). Debatę przebiegała wokół zagadnień:

- *możliwości kształtowania kompetencji społecznych w ramach systemu kształcenia na poziomie akademickim,*
- *bariery utrudniające/ograniczające rozwijanie kompetencji społecznych studentów,*
- *metody kształtowania kompetencji podczas zajęć akademickich – przykłady dobrych praktyk,*
- *metody oceniania kompetencji podczas zajęć akademickich – przykłady dobrych praktyk.*

Moderatorem dyskusji byli dr hab., prof. APS A. Solak, dr J. Bluszcz, mgr B. Kowalczyk.

Prelegenci zwrócili uwagę na stosowanie metod facylitacji – przekazywania i ćwiczenia technik kreatywnego myślenia dedukcyjnego: Motywować i uświadamiać studentów o potrzebie kompetencji społecznych; Kształcić kompetencje społeczne z myślą o rynku pracy w kontekście wykonywania przyszłych zadań zawodowych.

Warsztaty kształtowania i oceniania kompetencji społecznych stanowiły III część konferencji. Pierwszy warsztat *Metody kształtowania kompetencji ułatwiających aktywny udział w rynku pracy* prowadzili dr M. Piotrowski, mgr A. Zarzyńska z Komitetu Kryzysowego Humanistyki Polskiej. Prowadzący za pomocą metod aktywizujących zapoznali uczestników z możliwościami wdrażania kompetencji społecznych wśród studentów w konkretnych sytuacjach problemowych. Drugim warsztatem *Metody oceny kompetencji społecznych – narzędzia do diagnozy i autodiagnozy po-*

⁶ L.D. Czarkowska (2017), *Motywacja w coachingu – Model Warstw Motywacyjnych oraz narzędzia coachingowej praktyki z teorii potrzeb, neuronauk i grywalizacji*, [w:] *Coaching jako klucz do wewnętrznej motywacji*, Czarkowska L.D. (red.) Poltext, Warszawa, s. 17–42.

ziomu kompetencji społecznych kierowała dr B. Mazurek-Kucharska⁷ ze Społecznej Akademii Nauk w Warszawie. Uczestnicy w praktyczny sposób poznawali narzędzia do diagnozy kompetencji społecznych.

Podsumowując konferencję dr hab., prof. APS Franciszek Szlosek zwrócił uwagę, że człowiek jest podmiotem oddziaływań i budujemy jego osobowość w oparciu o konkretne kompetencje społeczne. Nie można mówić o kompetencjach społecznych ogólnie, należy je konkretnie nazywać i wzmacniać. Dr hab., prof. APS Urszula JERUSZKA jeszcze raz podkreśliła trudności w zdefiniowaniu kompetencji społecznych. Podzieliła się refleksją, że od poziomu kompetencji nauczycieli akademickich zależeć będzie poziom kompetencji naszych studentów i absolwentów.

Bibliografia

1. Bednarczyk H., Koprowska D., Kupidura T., Symela K., Woźniak I., *Opracowanie standardów kompetencji zawodowych*, ITeE – PIB, Radom 2014.
2. Brown P., Hesketh A.: *The Mismanagement of Talent. Employability and Jobs in the Knowledge Economy*, Oxford University Press, Oxford 2004.
3. Czarkowska L.D.(red.), *Coaching jako klucz do wewnętrznej motywacji*, Poltext, Warszawa 2017.
4. *Education and Training within Europe 2020 Strategy*, European Commission Directorate General for Education and Culture, Bruksela 4/04/2013.
5. Martowska K., *Psychologiczne uwarunkowania kompetencji społecznych. Dysertacja*, LibertiLibri, 2012.
6. Mazurek-Kucharska B., *Kompetencje społeczne we współczesnej psychologii i teorii zarządzania. Przegląd wybranych podejść i problemów*, [w:] *Kompetencje społeczno-psychologiczne ekonomistów i menedżerów. Teoria, badania, edukacja*, red. St. Konarski, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa, 2008.
7. Rubin K.H., Mills R.S.L., Rose-Krasnor L.: *Maternal Beliefs and Children's Competence*, (in:) Schneider B., Attli G., Nadel J., Weissber R., (eds.): *Social Competence in Developmental Perspective*, Springer 2013.
8. Sternal E., *Kompetencje społeczne w obliczu przemian społeczno-gospodarczych*, Przegląd Pedagogiczny/2(25)/2014.
9. Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/962/WE z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (Dz.U. L 394 z 30.12.2006).

dr Dagmara Kowalik

Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny
w Radomiu

Być i Stawać się w starości

Stowarzyszeniem Gerontologów Społecznych organizuje kolejną III Konferencję Gerontologiczną z cyklu *Refleksje nad starością*, tym razem skoncentrowaną wokół tematu „*Być i Stawać się w starości*”. Planowana jest w Łodzi 16–17 lutego 2018 r. przez Zakład Andragogiki i Gerontologii Społecznej Uniwersytetu Łódzkiego we

⁷ B. Mazurek-Kucharska, *Kompetencje społeczne we współczesnej psychologii i teorii zarządzania. Przegląd wybranych podejść i problemów*, [w:] *Kompetencje społeczno-psychologiczne ekonomistów i menedżerów. Teoria, badania, edukacja*, red. St. Konarski, Warszawa, Oficyna Wydawnicza SGH, s. 55–94.

współpracy z Łódzkim Oddziałem Polskiego Towarzystwa Gerontologicznego i Stowarzyszeniem Gerontologów Społecznych.

Informujemy przy tej okazji, że konferencje z tego cyklu będą odbywać się co dwa lata, w lutym, na przemian z Łódzkimi Konferencjami Biograficznymi z cyklu Biografia i badanie biografii.

Konferencje gerontologiczne mają wzbudzać pogłębiony namysł nad ostatnim okresem życia ludzkiego, sprzyjać rozważaniom wydobywającym może do tej pory niedostrzegane wymiary starości, skłaniać do wymiany poglądów ukazujących procesy starzenia się w innym niż dotychczas świetle, prowokować dyskusje wokół mniej lub bardziej konwencjonalnego lub krytycznego postrzegania starości. Wszystko to ma służyć poszerzeniu naszej wiedzy o starości, a przez to i pogłębieniu społecznej świadomości, czym starość może być i jaka starość bardziej może „służyć” człowiekowi, społeczeństwu i kulturze.

Myśląc o „Byciu” i/lub „Stawaniu się” w starości mamy nadzieję zachęcić Państwa do interdyscyplinarnego namysłu nad obiema tymi kategoriami poznawczymi odniesionymi do starości. Cenne będą refleksje zawierające się w szerokiej perspektywie filozoficznej, teologicznej, antropologicznej, psychologicznej, socjologicznej, z zakresu nauk o zdrowiu i sztuce. Zachęcamy też pedagogów i andragogów do rozważań rozbudowujących geragogiczną perspektywę oglądu starości w kontekście „Bycia” i „Stawania się” akcentującą znaczenie procesów uczenia się (do/w) starości, obszarów transgresji, transcendencji i autokreacji, poszerzania pola (samo)świadomości, sprzyjających osobowemu dojrzewaniu do/w starości.

Ważne w dyskusji konferencyjnej, poza wskazanymi powyżej, wydają się być odniesienia:

- „Być” i „Stawać się” w starości jako statyczna a dynamiczna perspektywa starości (stałość a zmienność (w) starości),
- Subiektywny i obiektywny wymiar „Bycia” i „Stawania się” w starości,
- „Być” i „Stawać się” jako jednostkowe doświadczenie starości w kontekście pełnego cyklu życiowego,
- „Być” i „Stawać się” w starości jako „wynik” kontekstu społeczno-kulturowego i cywilizacyjnego.

W programie konferencji mogą znaleźć się zarówno referaty naukowe, komunikaty z badań, postery, jak i warsztaty oraz inne zajęcia praktyczne.

Zapraszamy do udziału w obradach konferencyjnych pracowników, studentów i absolwentów uczelni wyższych zainteresowanych podejmowaniem działań na rzecz osób starych. Mamy nadzieję, że także praktycy wyrażą zainteresowanie uczestnictwem w naszym spotkaniu.

Przewidujemy publikację kolejnego tomu z serii Refleksje nad Starością.

Z komunikatu **Komitetu Naukowo-Organizacyjnego Konferencji** prof. nadzw. dr hab. Elżbieta Kowalska-Dubas – przewodnicząca, dr Małgorzata Dzięgielewska – sekretarz, dr Marcin Muszyński – sekretarz, mgr Monika Chmielecka – sekretarz.